

Kara Mustafa Paşa Külliyesi dahilindeki en önemli tesislerden biri Bedesten binasıdır. Bedesten, Merzifon'un Osmanlı iktisadi tarihindeki önemini vurgulayan en önemli yapılardandır. Merzifon Bedesteni, günümüze kadar yıpranarak gelebilmiş dükkân üniteleri hariç, asıl fonksiyonunu kaybettikten sonra, geniş hacimli iç mekânı bir müddet Merzifon Dokumacılar Kooperatifi tarafından dokuma atölyesi olarak kullanılmıştır. Bedesten'in Dokumacı esnafı tarafından kullanıldığı dönemde ciddi tahribata uğradığını biliyoruz. Bu dönemde dokuma tezgâhlarına ait betonarme temeller, kemerler arasına yerleştirilen demir kirişler ve güney duvara yerleştirilen bir asma kat ve kubbeyi delerek çıkarılmış bir baca yapılarak yapının orijinal durumu aşın derecede bozulmuştu. Yine büyük ihtimalle aynı dönemde mekânı daha fazla aydınlatmak amacıyla kubbe tepelerinde açılan delikler, sonradan beton bloklarla kapatılmış durumdaydı.

Dokumacılar Kooperatifinde ortaya çıkan ihmal ve suiistimaller ve ağır vergiler karşısında yüzyıllar boyunca dünya çapında bir üne sahip olan Merzifon Dokumacılık sektörü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış ve Bedesten uzunca bir süre yalnızlığa terk edilmiş. Bu terk edilmişliğin ardından 1980'li yıllarda TEKEL tarafından tütün deposu olarak kullanılmıştır. 2000 yılında Bedestenin iç kısmı küçük çaplı bir onarımdan geçirilerek zemini düzeltilmiş ve Halk Eğitim Merkezi tarafından halı dokuma tezgâhları yerleştirilmiştir. Ancak bu durumda çok uzun sürmemiş ve bina bir ara özel bir tekstil firması tarafından üretim yeri olarak kullanılmıştır.

2006 yılında başlatılan çalışmalarla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından aslına uygun olarak restore edilmiş olan Bedesten, gelecek kuşaklara da hizmet verebilme şansına sahip oldu. Bedesten, kare planla ve kuzeye doğru az meyilli arsası üzerine, eksenleri ana yönlerden biraz sapma oturtulan iki kademeli bir kütleyle sahiptir. İkinci kademeyi meydana getiren ana yapı kütleli içinde bir karenin köşelerine yerleştirilen haçvari planlı dört ayak ve duvarlar arasındaki sivri kemer açıklıkları ile ayrılmış eş boyutlu dokuz kare bölüme pandantif geçişli birer kubbe örtülerek, kübik ünitelerden kurulu büyük bir mekân meydana getirilmiştir.

Dört cephe ortasındaki birer giriş ünitesi ve tali unsurlardan ibaret otuz iki dükkân hacmi de tonozla örtülü bir dizi eyvan biçiminde ve simetrik düzenlemeyle ana yapı çevresine bitleştirilmiştir.

Ana mekanın giriş üniteleri ile yanlarına sıralanan dükkanlardan müştekil alt kademenin hareketli ve hafifi görünüşlü etkisine karşılık ana mekan etkisine karşılık; kubbelerle örtülü, prizmal ana mekan kütleli masif karakterlidir. İnşa malzemesi kesme taştır. Beden duvarları ile kubbe kasnakları, ince ve kaba yontu taş ve tuğla sıraları ile örülmüştür, pencere ve kapı söverleri için yekpare, düzgün bloklar halinde taş kesilmiştir. Ana mekânın örtü sistemine kurşun levhalar kaplanmıştır. Bedestenin içine, cepheleri dört yönde kuşatan dükkânların arasından tam ortadan giriş niteliğindeki dehlizlerle geçiş sağlanmıştır. Ana beden duvarlarına ulaşıldığında ise, yüzeyden çok az taşıntı yapar. Doğu-batı ve kuzey-güney eksenlerine göre yapıda tam bir simetrik düzen vardır. Yapı 30×28 metre boyutları ile kareye yakın, dikdörtgen bir sahayı kaplar. Plan tipoloji bakımından Osmanlı bedestenleri içerisinde “orta büyüklükte, dokuz kubbeli, içerde mahzen ve dükkan bölüntüsü olmayan ve dıştan çevresi dükkanlı” gruba dahil edilebilir.